

MÅNADENS SJUKDOM

SVINDYSENERI

Sjukdomen orsakas av bakterien *Brachyspira hyodysenteriae* och beskrevs redan 1920. Bakterien infekterar framförallt gris men kan även infektera möss och råttor, och vissa fåglar. Flera andra arter av *Brachyspira* finns, några orsakar sjukdom medan andra anses helt *apatogena* (icke sjukdomsframkallande). De senare har betydelse framförallt vid diagnos-ställande.

Svindysenteri finns över hela världen och orsakar stora ekonomiska förluster. I Sverige är ett fåtal besättningar smittade. Bakterien skadar grovtarmens slemhinna och orsakar nedsatt tillväxt, blodiga diarréer och dödsfall. Sjukdomen ses oftast hos slaktsvin, även om alla åldrar kan drabbas. Sjukdomen börjar ofta som en ospecifik, brun diarré men efter några dagar ses blod i avföringen. Om behandling inte sätts in förvärras sjukdomen till en vattentunn blod- och slemblandad diarré, grisen magrar av kraftigt, blir svag och kan dö. Enstaka djur kan också dö *perakut*. Vanligen börjar sjukdomen i en eller några få boxar och sprids sedan gradvis i besättningen. Vid utbrott insjuknar cirka 90 % av djuren och dödligheten kan uppgå till 30 %. I kroniskt infekterade, smågrisproducerande besättningar kan symptomen vara få och svåra att upptäcka, med en ospecifik diarré hos tillväxtgrisar som enda symptom. Det är vanligt att sjukdomen upptäcks först när dessa grisar flyttas till slaktsvinsbesättningen. Vissa typer av foder, till exempel en hög inblandning av soja, kan utlösa akut sjukdom. I kroniskt infekterade besättningar är det också vanligt att sjukdomen uppträder i ett cykliskt förlopp.

Smittan sprids med avföring och kommer vanligen in i besättningen via inköp av infekterade grisar. Svenska avelsbesättningar är fria från smittan. Förebyggande gäller vanliga smittskydds-rutiner - skyddskläder till besökare, karantän och eventuellt provtagning av inköpta djur, och särskilt utlastningsutrymme för djur som lämnar besättningen. Djur kan bära på smittan utan att visa kliniska symptom i 70 dagar. Bakterien överlever i fuktig träck i upp till 112 dagar. Den har svårt att tåla värme och torka och den är känslig för flera olika desinfektionsmedel.

Diagnostik ställs via odling eller påvisande av bakteriens DNA. Bakterien växer långsamt och kräver en syrefattig (*anaerob*) miljö, och odlingen kan därför ta tid. Odling bör ändå göras, eftersom bakterien har lätt för att överföra små bitar av sitt DNA till närbesläktade arter, vilket kan ställa till problem i DNA-baserad diagnostik. Det finns bara ett fåtal antibiotika som är verksamt mot svindysenteri och bakteriens förmåga att överföra DNA-fragment innebär också, att den lätt kan överföra gener för antibiotika-resistens. I många länder används medicinering med antibiotika konstant för att kunna hålla sjukdomen i schack. I Sverige rekommenderas sanering eftersom risken för resistens är stor och endast ett fåtal besättningar är infekterade. Sanering innebär att bakterien utrotas från besättningen. Det är ett krävande arbete men ger stora vinster om man lyckas. Arbetet måste alltid planeras i god tid i samråd med en erfaren veterinär och i litteraturen anges att 80-90 % av saneringarna lyckas.

Kontaktuppgifter:

Magdalena Jacobson
Box 7054
750 07Uppsala
Magdalena.Jacobson@slu.se